דאמר קרא ילא תחנם אלא תתן להם

חנייה בקרקע האי לא תחנם מיבעי ליה

דהכי קאמר רחמנא לא תתן להם חן א"כ

לימא קרא לא תחונם מאי לא תחנם

שמע מינה תרתי ואכתי מיבעי ליה דהכי

אמר רחמנא בּ לא תתן להם מתנת של

חנם אם כן לימא קרא לא תחינם מאי לא

תחנם שמע מינה כולהו תניא נמי הכי

לא תחנם לא תתן להם חנייה בקרקע

דבר אחר לא תחנם לא תתן להם חן דבר

אחר לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם

ומתנת חנם גופה תנאי היא ידתניא ילא

תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך

תתננה ואכלה או מכור לנכרי אין לי אלא

לגר בנתינה ולעובד כוכבים במכירה לגר

במכירה מנין תלמוד לומר תתננה או מכור

לעובד כוכבים בנתינה מנין תלמוד לומר

תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצא אתה

אומר אחד גר ואחד עובד כוכבים בין

. בנתינה בין במכירה דברי ר' מאיר רבי

יהודה אומר בידברים ככתבן לגר בנתינה

ולעובד כוכבים במכירה שפיר קאמר ר"מ

ור' יהודה אמר לך אי סלקא דעתר כדקאמר

ר"מ לכתוב רחמנא תתננה ואכלה ומכור

או למה לי שמע מינה לְדברים ככתבן

הוא דאתא ור"מ ההוא לאקדומי נתינה

לקמן סד.], ב) פסחיםכא: ב"ק מא. חולין קיד:,ג) [פסחים שם כג: מכר

לחמו סד.ן, ד) וערכיו יד.

נישן, ה) ברכות נח:, ע"שן, ה) ברכות נח:, 1) [ושם אי ברוך שככה לו

בעולמו וכ״ל בטור שו״ע

או"ח סימן רכ"ה ובירושלי שהביאו תוספו' דהכא ד"ה

הרואה], t) [וע"ע חוס' יבמוח כג. ד"ה ההוא בשבעה וחוס' מגילה דף יד: ד"ה

דאגיירה ותוס' סוטה לה: ד"ה לרבות], ח) [וע"ע בתוס' יומא לא: ד"ה ופשט

ודף נב: ד"ה שאת ובחוליו

קיד: ד"ה או וב"מ סא. ד"ה קיר ובפסחים כא: ד"ה

לכתוב], ט) [פרק ג], י) [גיטין סא.], כ) [לקמן כו.], () [בס"א נוסף: ולא

דמי להעלאה מו הבור שהוא

נמלא מגדל בן לע"ון,

מהל' זכיה ומתנה הלכה יא סמג עשין עד טור שו"ע יו"ד סי קנא סעיף יא [וטוש"ע ח"מ סי׳

עכו״ם הל״ד ופ״ג מהלי זכייה ומתנה הלי״ה: צח ד ה מי״ פ״י מהלי עכו״ם הל״ד טור שו"ע יו"ד סימן קנא סעיף

צמ ו מיי פ״י מהל׳ ברכות הלי"ג סמג עשין כו טור שו"ע או"ח כימן רכה סעיף י: ו מייי פכ"א מהלכות איסורי ביאה הל"ב TP [והל"ג] סמג לאוין קכז טור שו"ע אה"ע סימן כא

תורה אור השלם וְנְתָנֶם יְיָ אֱלֹהֶיךְ
לְפָנֶיךְ וְהִכִּיתִם הַחֲרֵם תחרים אתם לא תכרת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵם:

סעיף א וגן:

.2 לא תאכלו כל נבלה ַלְגֵר אֲשֶׁר בִּשְׁעֶרֶיהְ תִּתְנָנָה וַאֲכָלְה אוֹ מְכֹר לְנֶבְרֵי כִּי עַם קְּדוֹשׁ אַתְּה לִיִּי אֱלֹהָיךְ לֹא תְבַשֵּׁל גדי בחלב אמו: דברים יד כא

קָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךְּ בַּחַכְמַה בְּיְלֶאָה הָאָרֶץ קּנְיָנֶף: תהלים קד

4. כִּי תֵצֵא מחַנה עַל איְבֶּיףְ וְנִשְׁמֵרְתָּ מִבּּל דְּבָר רְע: דברים כג י דְּבָר רְע:

גליון הש"ם

תום' ד"ה דאמר וכו' שהרי כל שאר האומות מותרים. עי' טולי אנן 97 מגילה

רבינו חננאל

[גמ'] מנא לן שנאמר לא תחנם ש״מ לא תתן להם חנייה בקרקע וש"מ לא תתן להב חן. אסור לישראל לומו עובד כוכבים זה נאה הוא או עובדת כוכבים ווית שלא במתכוין וראה ירוצה לאודיי ולומר ברוך שאומר על האילנות שפיר דמי. אכל לחח לעוכד היא ור' מאיר מתיר ור אשר בשעריך וגו' אחד הגר ואחד העובד כוכבי׳ בין במכירה בין בנתינה אומר דברים ככתבן . ולעובד לגר בנתינה או מכור לנכרי: ונשמרת מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו בפנויה באשת

נמי מהאי קרא בסמוך שלא ליתן להם חן ושלא ליתן להם מתנת חנם וסתמא דמלתא מיירי בכולהו עובדי כוכבים וכן משמע בסוגיין בסמוך וקשה דהאי לא תחנם בשבע אומות דוקא כתיב

לכתיב (דברים ז) ונשל גוים רבים מפניך החתי וגו' וכתיב לא תכרות להם ברית ולא תחנם ולא תתחתן בס ובפרק הערל (יבמות דף עו.) מוקמינן ליה בשבע אומות דבגירותן לית להו חתנות וכתיב עוד בתריה בתך לא תתן לבנו ואמרינן בספ"ק דיבמות (דף יו.) ובסוף האומר בקידושין (דף סח: ושם) דלרבגן דלח דרשי כי יסיר לרבות כל המסירין לא ילפינן מהאי קרא שאר אומות למימר דלא תפסי בהו קדושין דהא האי קרא בז' אומות כתיב וכן לא תחיה כל נשמה וי"ל דודאי בכל הנך קראי איכא טעמא רבה דלא מלינן לאוקמינן אלא בז' אומות (א) ולא תחיה כל נשמה ליכא לאוקמי בשאר אומות דבהדיא כתיב בהו והיו לך למס ועבדוך וכן כי יסיר לרבנו דלא דרשי טעמא דקרא סברא הוא לאוקמי בשבע אומות דמסירי טפי וכן לא תתחתן ליכא לאוקמי אלא בשבע אומות * שהרי כל שאר אומות מותרין לבא בקהל בגירותן חוץ מאותם שאסר הכתוב מלרי עמוני ומואבי אבל מתנת חנם ונתינת חן וחנייה אין שום טעם לחלק בין שאר עובדי כוכבים לז' עממים מיהו קשיא דכריתת ברית שכתוב אלל לא תחנם אי בשאר אומות איירי הכתיב (מלכים א ה) גבי שלמה וחירם מלך לור ויכרתו ברית שניהם ועוד דמשמע כל שחר חומות לח הוזהרו על כריתת ברית דהא בגבעונים כתיב (יהושע ט) בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית משמע הא בשאר אומות מותר וי"ל דלא תכרות ברית נמי לא קאי אלא בשבע אומות וטעמא רבה איכא ועניינא דקרא נמי מוכח דכתיב

שככה יברא בעולמו ולאסתכולי מי שרי מיתיבי יוגשמרת מכל דבר רע ונשל גוים רבים ועלומים ממך שלא ייסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנויה באשת איש ואפי' מכוערת מפניך החרם תחרימם לא תכרות ולא להם ברית ואיכא למימר דכיון דבשעת כיבוש קיימי בלא תחיה שלא בשעת כיבוש קיימי באיסור כריתות ברית אי נמי משום דאדוקי בעבודת כוכבים טפי אבל שאר אומות לא ": אחד גר ואחד עובר בוכבים בין במבירה בין בנתינה. הכא משמע דלכ"ע איכא למדרש תתננה ומכור אדלעיל מיניה ואדבתריה ואפילו רבי יהודה לא פליג אלא משום או וה"נ דרשינן פרק איזהו נשך (ב"מ דף פא.) את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך דשדינן בנשך ובמרבית אכסף דלקמיה ואאכלך דלבתריה וקשה מ"ש מההיא דפרק קמא דקדושין (דף לב:) גבי מפני שיבה מקום והדרת פני זקן דלא שדינן תקום והדרת אשיבה ואזקן ויש לומר דהתם לא שייך והדרת בני מפני ולא שייך נמי תקום גבי פני וקל להבין ואין להקשות מאותן מקראות שאין להם הכרע (יומא דף נב:) והסימן מהם (ב) מ"ם שו"א פירוש מחר משוקדים שאת ארור וקם אמאי לא אמרינן דקיימי אתרוייהו דהתם לא שייך פירושו בזה כמו בזה שאם עונה שאת אאם חיטיב יהיה שאת לשון נשיאות עון ואם עונה אאם לא תיטיב יהיה שאת לשון פורענות כמו נשא אשא להם וכן ארור אפם כי עו אם אפם מוסב לארור אינו מקלל אלא אפם ואם אפם מוסב על כי עז נמצא מקללם וכן וקם אי קאי אהעם נראה שיזנו אחרי אלהי נכר ואי קאי אהנך שכב וגו' רמו לחחיית המחים ול"ע ממשוקדים וממחר ואין לשם שום חלוק משמעות יי ובירושלמי מוסיף פסוק ששי שאין לו הכרע בני יעקב באו מן השדה כשמעם או כשמעם ויתעלבו ולשם יש חילוק משמעות דאי כשמעם קאי אבאו משמע שבאו בלא עת ואי כשמעם קאי אומעלבו א"כ באו בעתם ולאחר שבאו כשמעם או ויתעלבו: רבר יהודה אומר דברים בבתבן. חימה לר' יהודה למה לי לא תחנם לאסור מתנת חנם ותיפוק לי" מהכא וי"ל דלא תחנם אצטריך ליתן בו לאו והאי דהכא נמי איצטריך לעשה אי נמי איכא למימר דהאי דהכא איצטריך לגלות על נתינה דגר שהיא מתנה ממש ולא נתינה בדמים והקשה ריב"ם דהכא אסר מתנת חנם לעובד כוכבים לר' יהודה ובפרק כל שעה (פססים דף כב. ושם ד"ה ור') מוקמינן ההיא דשולח אדם ירך לעובד כוכבים כר' יהודה ותירץ רבי דבתוספתה שי תניא גבי מילתיה דר' יהודה דהכה בעובד כוכבים המכירו מותר מפני שהוא כמוכרו לו והא דאמרי בפרק הדר (עירובין דף פד:) דא"ל לההוא עובד כוכבים טול גלוסקין מאילעא ואע"פ שלא היה מכירו כדמשמע התם שאני התם שהיה מתלוה עמו בדרך וא"ח למאן דאסר וכי לית ליה ההיא " דמפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום ו"ל דדרכי שלום אין זו מחנת חנם וא״ת ולמאן דשרי וכי לית ליה ההיא י דהעובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין וי״ל דקרא מיירי שאינו מחיה באותה מתנה כי אף אם לא יתן לו כלום לא ימות 0: דרבי מאיר ההוא איצמריך דלקדום נתינה דגר למכירה דעובד כוכבים. וא״ת וכי אם יש לו לאדם חפץ למכור יתננו לגר קודם שימכרנו לעובד כוכבים והלא אפי׳ לישראל אינו מלוה על כך וי״ל דדוקא נבילה שאינו שוה אלא דבר מועט לישראל שלא היו עובדי כוכבים מלויים ביניהם ולגר היא שוה הרבה כשאר בשר: לחקדים דא צריך קרא. וא"מ כיון דמסברא יש לנו להקדים נמינה דגר למכירה דעובד כוכבים למה נכתבה נמינה דגר כלל מכ"ש ממכירה דעובד כוכבים ידעינן ליה וי"ל דאי לא כתיב נתינה דגר הוה אמינא דאסור ליתן לו נבילות כדי שיתן לב להתגייר לגמרי: הרואה בריות

מובות אומר בו'. בירושלמי אומר אפי' גמל נאה סוס נאה חמור נאה אומר ברוך שככה לו בעולמו:

לא ססן להס סן. שלא יאמר כמה עובד כוכבים זה נאה: דאבור קרא לא תחום לא תתן להם חנייה בקרקע. דריש ה"ג אם כן לכתוב לא תחונם. בקריאתו מלא דמשמע לשון חנינה והוא חן: מאי לא מחנם. חסר קרי ביה לא תחנם לשון חניית קרקע: סניא נמי. דכולהו ילפי מהאי קרא לא תתן להם

חנייה מדלא כתיב תחונם קרי ביה תחנם. לא תתן להם חן קרי ביה לא תחונם לשון חנינה והיינו חן. מתנת חנם קרי ביה לא תחינם לשון חנס: לגל אשר בשעריך. גר תושב שקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח ונבילה מותרת לו וחתה מלווה להחיותו דכתיב גר ותושב וחי עמך (ויקרא כה): **ח"ל או** מכור. וקאי אגר דלעיל מיניה לגר תתננה ואכלה או מכור: לעובד כוכבים בנתינה מנין ח"ל תתננה או מכור לנכרי. ודרוש לתרוייהו אנכרי דאי לדברים ככתבן אתא דלעובד כוכבים אסור לתתנה הכי איבעי ליה למכתב תתננה ואכלה לגר אשר בשעריך או מכור לנכרי דלא מצי לאוקומי קרייה דנתינה אנכרי: ולעובד לוכבים במכירה. אבל בחנם אסור ליתן לו שום מתנה: ופרכינן ור' יהודה הא ודאי שפיר האמר ר"מ. דבין מכירה בין נחינה איכא למישדינהו אעובד כוכבים ואגר: או. חלוק הוא: להקדים נחינה דגר. אם יש גר בשעריך לא ימכרנה לעובד כוכבים ולהכי אתא או למשמע הכי לגר אשר בשעריך מתננה והוא עיקר מלוה או אם אין גר מוכרה לעובד כוכבים: 631

מוסף רש"י . שייך לעמוד קודם

דגר למכירה דעובד כוכבים ור' יהודה כיון דגר אתה מצווה להחיותו וכנעני אי אתה מצווה להחיותו להקדים לא צריך קרא: ד"א לא תחנם לא תתן להם חן: מסייע ליה לרב דאמר רבי יאסור לאדם שיאמר כמה צריכה לימוד. נאה עובדת כוכבים זו מיתיבי מעשה ברשב"ג שהיה על גבי מעלה בהר הבית וראה עובדת כוכבים אחת נאה ביותר אמר ימה רבו מעשיך ה' ואף ר"ע ראה אשת מורנוסרופוס הרשע רק שחק ובכה רק שהיתה באה מטיפה סרוחה שחק דעתידה דמגיירא ונסיב לה בכה דהאי שופרא בלי עפרא ורב האודויי הוא דקא מודה דאמר מר יהרואה יבריות מובות אומר ברוך בעבודת כוכבים

> חלמוד לומר חחנוה או גבי לנכרי נמי דרוש תתננה ואכלה או מכור לנכרי (פסחים כא:) מכירה ונתינה באמלע, שמע מינה אחד מכירה ואחד נתינה קיימי בין אגם ובין אעובד כוכבים, דאי דפין מעופר פופפט, דמד דוקא כתיב הוה ליה למכתב הכי תתננה לגר ומכרנה לעובד כוכנים (חולין קיד:). דברים ככתבן. כך מנותה, גא יתננה לנכרי ולא ימכרנה (פחחים רא:). או טגנ (פטורם באם). או למה לי. או לשון חילוק ואי כר' מאיר קאמר קרל דתרוייהו אגר ותרוייה . ומכוייהו לאקדומי נתינה דגר. מס יש גר ליתנה לו נתינח קודמת למכירתה לנכרי, והאי גר בנר מושב קאמר, שקיבל עליו שלא לעבוד עכו"ס ואוכל נכלות (שם). דגר אתה מצייד

הגהות הב"ח

(h) תום' ד"ה דאמר וכו' בז' אומות דלא תחיה: (ב) שם ד"ה אחד וכו' יהסימן מהם מ"מ שא"ו

ביומי. ימי העצוע (קדושין ל.). כי רבים חללים הפילה. נאשה זרה משתעי ותלמיד שאינו נוסג עלמו כשורה קרי ליה נמי הכי (סוטה כב.). זה הפילה לשון נפל שלא כלו לשון עולם עיניו, שקוגרים פיהם ואינם מורים לצורכי הוראה (שם). ועד כמה. הוראה (אם) להוראה (שם בב:). צריכה דיטוד. לריכה ליתן לג ללומדה (סוכה כא:) לריך לשומעס שיתנו להן לג (שם). ועלהו. זכר קל שנה (שם). בין לר' ישמעאל בין לר׳ עקיבא. דפליגי נפרק ר׳ ישמעאל (לקמן עלמה. איכא למ"ד אסורה מיד ואיכא למ"ד כשתעבד, כולהו מודו בכלים דאינם אסורים עד שיעבדו, עד שיעשו בהס שימוש לעבודת כוכנים (חולין ח:). ישנה לשכירות מתחלה ועד כשנגמרה נתחייב בה בעל המלאכה לפועל בשכירות עשיית המלחכה (קדושין מח.). ע"כ מעמ' קודם

להחיותו. דכסיב (ויקרא כה) גר וסושב וחי עמך (שם). להקדים לא צריך קרא. מסברא אנו יודעין שנמינה לגר קודמת, דסיות הגר מלוה אבל מכירה לנכרי מאי מלוה איכא ואינטריך קרא לחלק ולאסור ליתן במתנה לנכרי ולמכור נבלה לגר (שם).